

ویژگی‌های روان‌سنجی نسخه فارسی سیاهه کارکردهای داوطلبی در جمعیت ایرانی

ابوالفضل حاتمی ورزنه^۱، حمید خانی پور^{۲*}، الهام فتحی^۳، نرگس حبیبی^۴

چکیده

هدف پژوهش حاضر، بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی نسخه فارسی سیاهه کارکردهای داوطلبی در جمعیت ایرانی بود. این ابزار دارای شش عامل است. این ابزار از سوی ۳۴۸ نفر از شرکت‌کنندگان ایرانی تکمیل شد. نتایج تحلیل عاملی اکتشافی از ساختار چهار عاملی پرسش‌ها حمایت کرد. این چهار عامل به ترتیب میزان اهمیت عبارت بودند از: رشد شخصی، علاقه اجتماعی، تصویر اجتماعی و حرفه‌ای و تأثیر گروه‌های اجتماعی. انطباق ساختار عاملی اکتشافی با مدل اصلی ابزار نشان داد عامل چهارم، یعنی عامل اجتماعی به صورت یکسان در جمعیت ایرانی برازش داشته است و پرسش‌های سازنده سایر عوامل با ترکیبی از عوامل مدل اصلی برازش داشتند. تحلیل عاملی - تأییدی با مدل چهار و شش عاملی نیز نشان داد که داده‌ها با مدل چهار عاملی شاخص‌های برازش بهتری را به دست می‌دهند. پایایی عوامل نیز از ۰/۸۴ تا ۰/۹۲ به دست آمد. همچنین، هم‌بستگی مثبت و معناداری بین نمرات سیاهه نسخه فارسی کارکردهای داوطلبی و پرسش‌نامه همدلی پایه از روایی هم‌گرای این مقیاس حمایت می‌کند. به نظر می‌رسد نسخه فارسی سیاهه کارکردهای داوطلبی با چهار عامل بهتر می‌تواند کارکردهای داوطلبی را در جمعیت ایرانی ارزیابی کند.

کلیدواژه‌ها: داوطلبی، تحلیل عاملی، سیاهه کارکردهای داوطلبی، خودسنجی.

۱. استادیار گروه مشاوره، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه حضرت معصومه (س)، قم، ایران.
۲. استادیار گروه مطالعات روان‌شناسی، مؤسسه تحقیقات تربیتی، روان‌شناختی و اجتماعی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران (khanipur.hamid@gmail.com) (نویسنده مسئول).
۳. استادیار گروه مشاوره، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه حضرت معصومه (س)، قم، ایران.
۴. کارشناس ارشد، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.

(دریافت: ۱۴۰۰/۲/۱ - پذیرش: ۱۴۰۰/۶/۳۱)

Psychometric properties of the Persian version of volunteer functions inventory (VFI)

Abolfazl Hatami Varzaneh¹

Hamid Khanipour^{2*}

Elham Fathi³

Narges Habibi⁴

Abstract

The aim of this study was to investigate the psychometric properties of the Persian version of Volunteer Functions Inventory (VFI) in Iran. This tool has six factors. This tool was completed by 348 Iranian participants. The results of exploratory factor analysis supported the four-factor structure of the questions, and these four factors in order of importance respectively were: personal growth, social interest, construction of social and professional image, and influence of social groups. The adaptation of the exploratory factor structure to the main model of the instrument showed that the fourth factor, i.e., the social factor, was equally relevant in the Iranian population and the items related to other factors were appropriate with a combination of the original model factors. Confirmatory factor analysis with four-factor and six-factor models also showed that the data with four-factor model provide better fit indices. The reliability of the factors was ranged from 0.84 to 0.92. Also, the positive and significant correlation between volunteer function inventory and Basic empathy scale supported the convergent validity of this inventory. It seems that the Persian version of the inventory of volunteer functions with four factors can better evaluate the functions of volunteers among the Iranian population.

Keywords: Factor analysis, self-report, volunteering, volunteer functions inventory

-
1. Assistant Professor, Department of Counseling, Faculty of Humanities, Hazrat-e Masoumeh University, Qom, Iran
 2. Assistant Professor, Psychology Group, Institute for Educational, Psychological, and Social Research, Kharazmi University, Tehran, Iran (khanipur.hamid@gmail.com)
 3. Assistant Professor, Department of Counseling, Faculty of Humanities, Hazrat-e Masoumeh University, Qom, Iran
 4. Faculty of Education and Psychology, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran

مقدمه

سازمان‌های خدمات اجتماعی بی‌شماری در سراسر جهان به منظور پاسخ‌گویی به نیازهای روبه‌رشد خدمات اجتماعی جوامع، به فعالیت‌های داوطلبی نیاز دارند. این داوطلبان یک منبع عالی برای بهبود کیفیت خدمات ارائه‌شده، کمک به سازمان‌ها برای اثربخشی بهتر، ایجاد اجتماعات، ارتقای برابری و موارد دیگر هستند (بوت^۱ و همکاران، ۲۰۱۷). رفتار داوطلبی طبق تعریف عبارت از نوعی رفتار کمک‌کردن اختیاری، هدفمند و مداوم در طول زمان است که در قالب فردی یا درون یک سازمان انجام می‌شود (پنر^۲، ۲۰۰۲). همه‌ساله میلیون‌ها داوطلب مقدار زیادی از وقت و انرژی خود را برای کمک به دیگران اختصاص می‌دهند. یکی از مظاهر مهم کمک انسانی، فعالیت داوطلبی است که به سبب آن افراد، خدماتی نظیر همراهی با افراد تنها، آموزش به افراد بی‌سواد، مشاوره برای افراد مشکل‌دار و مراقبت‌های بهداشتی برای بیماران را فراهم می‌کنند و این کار را به صورت منظم، مداوم و داوطلبانه انجام می‌دهند و کمک‌های داوطلبانه‌شان بیشتر در طولانی‌مدت ادامه می‌یابد (کلاری و همکاران، ۱۹۹۸). بنابراین، می‌توان ذکر کرد که تقریباً همه شاهد خدمات داوطلبانه و جامعه‌پسندانه آزاد، هدفمند و بدون دریافت سود به دیگران بوده‌اند. از این رو، داوطلبان به‌طور فزاینده در کانون توجه قرار گرفته‌اند. اهمیت پیکره داوطلبی با مزایای اقتصادی آن به‌منزله یک عنصر مهم در ارائه خدمات اجتماعی در حال افزایش است (اراسموس و موری^۳، ۲۰۱۶).

فعالیت‌های داوطلبانه به‌منزله نوعی رفتار سالم اجتماعی که برای حیات اجتماعی ضروری است در دهه‌های اخیر به آن توجه شده است، زیرا سلامت اجتماعی به معنای ارزیابی و شناخت فرد از چگونگی عملکردش در اجتماع و کیفیت روابطش با دیگران، نزدیکان و گروه‌های اجتماعی است که وی عضوی از آن است (صادقی سرچشمه و همکاران، ۱۳۹۷؛ بناءبهبهانی و همکاران، ۱۳۹۹). علاقه روبه‌رشدی به مطالعه داوطلبی وجود داشته است و تعداد نشریات اختصاص داده‌شده به فعالیت‌های داوطلبانه به‌طور تصاعدی افزایش یافته است. نه تنها افراد، بلکه سازمان‌ها مانند سازمان‌های غیردولتی و سازمان‌های خیریه و دولت‌ها در معرفی، ترویج، تشویق، ایجاد انگیزه، تسهیل و اجرای

1. Butt
2. Penner
3. Erasmus & Morey

فعالیت‌های داوطلبانه در میان عموم مردم نقش آفرینی کرده‌اند (بوت و سومرو^۱، ۲۰۱۵). شیوع کووید ۱۹ در بیشتر کشورهای جهان همراه با پیامدهای زیان‌بار در عرصه‌های مختلف اجتماعی اقتصادی نشان داد که داوطلبان^۲ یک منبع باارزش در ارائه خدمات داوطلبی به افراد نیازمند و انجام فعالیت‌های داوطلبانه مختلف در دوران شیوع کووید ۱۹ هستند (حاتمی ورزنده و همکاران، ۱۳۹۹).

پنر (۲۰۰۲) پیشنهاد کرده است که فعالیت داوطلبی دارای چهار ویژگی مهم است که آن را از دیگر انواع اقدامات اجتماعی متمایز می‌سازد. اول، فعالیت داوطلبی یک اقدام برنامه‌ریزی شده است. مردم قبل از تصمیم‌گیری برای داوطلبی، فکر می‌کنند و گزینه‌های خود را سبک و سنگین می‌کنند. از این نظر می‌توان فعالیت‌های داوطلبانه را از مداخلات فوری در مواقع اضطراری (مداخلات عابران) متمایز کرد که در آن واکنش عاطفی و فوری نقش اصلی را در تصمیمات افراد درمورد مداخله کردن یا نکردن بازی می‌کند. دوم، داوطلبی یک رفتار ادامه‌دار در طول زمان است. بیشتر افرادی که داوطلب می‌شوند این فعالیت را برای مدت‌زمانی طولانی ادامه می‌دهند. سوم، داوطلبی شامل کمک‌اختیاری می‌شود. در بیشتر روش‌های کمک، کمک‌کننده بالقوه احساس می‌کند که شخصاً موظف است برای دریافت‌کننده احتمالی کمک کند. چهارم، فعالیت داوطلبی در یک چارچوب سازمانی رخ می‌دهد، یعنی بیشتر قریب به اتفاق افرادی که به‌منزله داوطلب فعالیت می‌کنند این کار را به‌منزله بخشی از یک خدمت یا یک سازمان مذهبی انجام می‌دهند (پنر^۳، ۲۰۰۴).

از سویی، سازمان‌های داوطلبانه با این معضل روبه‌رو هستند که عموماً داوطلبان در مقایسه با کارگران حقوق‌بگیر راحت‌تر کار داوطلبی خودشان را ترک می‌کنند و این معضل چالش مهم حفظ نیروی کار داوطلبی را ایجاد کرده است (گارنر و گارنر^۴، ۲۰۱۱). در تبیین این چالش باید یادآور شد که انگیزه‌های داوطلبانه یک عامل اصلی در شروع فعالیت داوطلبانه و ادامه آن است (چاکون و همکاران، ۲۰۱۷). همچنین، اگرچه ممکن است یک فعالیت داوطلبانه خاص در همه افراد یکسان به نظر برسد، اما انگیزه‌های انجام آن ممکن است بسیار متفاوت باشد. از طرف دیگر، ممکن است یک داوطلب به‌طور

1. Butt & Soomro
2. Volunteers
3. Penner
4. Garner & Garner

هم‌زمان چندین انگیزه داشته باشد و این انگیزه‌ها ممکن است با گذر زمان تغییر کند (چاکون^۱ و همکاران، ۲۰۱۷). درک انگیزه داوطلبان به منزله یک مؤلفه اصلی برای مدیریت داوطلبان در سازمان‌های خیریه و غیرانتفاعی مطرح است (اصغر^۲، ۲۰۱۵). مردم تا زمانی که ارضای انگیزه یا انگیزه‌هایشان را مبتنی بر انتخاب‌ها یا ترجیحاتشان تجربه می‌کنند، به داوطلبی ادامه می‌دهند (بوت و همکاران، ۲۰۱۷). در این راستا، محققان عوامل متعددی را که بر رفتار داوطلبان تأثیر می‌گذارد، بررسی کرده‌اند که از این قرارند: تمایل به کمک، حمایت اجتماعی، پیوند با سازمان، مشارکت، تعارض سازمانی و رضایت (چاکون و همکاران، ۲۰۱۷).

درحالی که محققان از ابزارهای مختلفی برای سنجش انگیزه‌های داوطلبانه استفاده کرده‌اند، پرکاربردترین ابزار استفاده‌شده، سیاهه کارکردهای داوطلبی^۳ کلاری و همکاران (۱۹۹۸) است (پلسا و تی^۴، ۲۰۱۷). هدف این سیاهه ارزیابی انگیزه‌های داوطلبان است (چاکون و همکاران، ۲۰۱۷). این ابزار به منزله ابزاری معتبر در تحقیقات مرتبط با رفتار داوطلبی در نظر گرفته می‌شود (ویلسون^۵، ۲۰۱۲). براساس چارچوب نظری این پرسش‌نامه، کارکردها یا همان انگیزه‌های داوطلبی شامل ارزش‌ها، فهم، ارتقا، شغل یا حرفه، اجتماعی و محافظت هستند (اراسموس و موری، ۲۰۱۶). (۱) خرده‌مقیاس ارزش‌ها^۶ بر این تأکید دارد که افراد داوطلب می‌شوند تا ارزش‌های مهمی مانند انسان‌دوستی را ابراز یا مبتنی بر آن عمل کنند و از گویه‌هایی نظیر «احساس می‌کنم که کمک کردن به دیگران اهمیت دارد» تشکیل شده است. (۲) خرده‌مقیاس فهم^۷ مبتنی بر این است که داوطلب به دنبال کسب اطلاعات بیشتر در مورد جهان یا مهارت‌هایی است که پیشتر از آن استفاده نکرده است. از نمونه گویه‌های آن این عبارت است: «فعالیت داوطلبانه، این فرصت را به من می‌دهد که به صورت مستقیم و عملی، مطالبی را بیاموزم». (۳) خرده‌مقیاس ارتقا^۸ از گویه‌هایی نظیر «فعالیت داوطلبانه سبب می‌شود نسبت به خودم احساس بهتری داشته باشم» تشکیل شده و بیان‌کننده این است که از طریق فعالیت‌های داوطلبانه می‌توان از نظر روان‌شناختی رشد و

1. Chacón
2. Asghar
3. Volunteer Functions Inventory(VFI)
4. Peaslee & Teye
5. Wilson
6. Values
7. Understanding
8. Enhancement

پیشرفت کرد. ۴) خرده‌مقیاس حرفه یا شغل^۱ که از گویه‌هایی نظیر «داوطلبی در امور انسانی به من کمک می‌کند تا در جایگاهی قرار بگیرم که دوست دارم کار کنم» تشکیل شده است و به این اشاره دارد که هدف فرد از داوطلبی این است که از طریق داوطلبی تجربه مرتبط با شغل را به دست آورد. ۵) خرده‌مقیاس اجتماعی^۲ متشکل از گویه‌هایی نظیر «آشنایان من علاقه خود به شرکت در خدمات یا ارائه اجتماعی را با هم در میان می‌گذارند» است و بر این تأکید دارد که فعالیت داوطلبانه به فرد اجازه می‌دهد روابط اجتماعی خود را تقویت کند و ۶) مؤلفه محافظت^۳ شامل گویه‌هایی نظیر «کار داوطلبانه راه‌گریز خوبی برای فرار از دردسرهای شخصی‌ام است» است و تأکید دارد که فرد از داوطلبی برای کاهش احساسات منفی مانند گناه یا برای رفع مشکلات شخصی استفاده می‌کند (کلاری و اسنایدر،^۴ ۱۹۹۹).

سیاهه کارکردهای داوطلبی به ابزاری استاندارد برای ارزیابی انگیزه داوطلبی تبدیل شده است (گیج و تاپا، ۲۰۱۲). یکی از دلایل استفاده گسترده از این ابزار را می‌توان مبنای نظری دارای شواهد محکم و خصوصیات روان‌سنجی خوب آن بیان کرد. برای مثال، ساختار عاملی و گویه‌های آن در چندین مطالعه هم در قاره اروپا و هم آسیا نشان داده است دارای ثبات زیادی است و توانایی پیش‌بینی رفتارهای واقعی داوطلبی را نیز دارد (استلاندر^۵ و همکاران، ۲۰۱۴؛ وو^۶ و همکاران، ۲۰۰۹). از دیگر خصوصیات مهم این سیاهه این است که در محیط‌های داوطلبانه متعدد به کار رفته است (چاکون و همکاران، ۲۰۱۷) و به زبان‌های مختلف از جمله پرتغالی (فریرا^۷ و همکاران، ۲۰۱۱، به نقل از چاکون و همکاران، ۲۰۱۷)، ایتالیایی (مارتا^۸ و همکاران، ۲۰۰۶)، آلمانی (استلاندر^۹ و همکاران، ۲۰۱۴)، اسپانیایی (چاکون و داویلا^{۱۰}، ۲۰۰۵) و چینی (وو و همکاران، ۲۰۰۹) ترجمه، اعتباریابی و استفاده شده است.

همدلی یکی از شاخص‌های مرتبط با شناخت اجتماعی محسوب می‌شود که در

-
1. Career
 2. Social
 3. Protection
 4. Clary & Snyder
 5. Oostlander
 6. Wu
 7. Ferreira
 8. Marta
 9. Oostlander
 10. Chacón & Dávila

دهه‌های اخیر در خارج از حوزه روان‌شناسی بالینی در حوزه‌های دیگری مانند روان‌شناسی اجتماعی و روان‌شناسی اخلاق مورد بحث و بررسی قرار گرفته است (دیویس، ۲۰۱۵). براساس تقسیم‌بندی عناصر سازنده، همدلی دارای دو عنصر شناختی و عاطفی است (کارر و همکاران، ۲۰۱۳) و به همین دلیل، همدلی می‌تواند هم روی درک احساسات دیگران و هم در نظر گرفتن و ملاحظه نیازمندی‌های دیگران اثرگذار باشد. ادبیات نظری درباره رابطه همدلی و نوع دوستی و رفتار داوطلبی و کمک کردن دو فرضیه را مطرح کرده است. براساس فرضیه اول موسوم به فرضیه همدلی - خوشی^۱، همدلی بیشتر به دلیل انگیزه‌های فردی و یا دوری از ارزیابی‌ها و قضاوت‌های اجتماعی به رفتار یاریگرانه منجر می‌شود (آرکر و همکاران، ۱۹۸۱)، اما در فرضیه مخالف موسوم به فرضیه همدلی - نوع دوستی^۲ بیان شده است که همدلی با انگیزه‌های اصیل اجتماعی و نوع دوستی سبب رفتار کمک کردن و یاریگری می‌شود (فولتز و همکاران، ۱۹۸۶). مطالعات تجربی بیشتر از فرضیه دوم حمایت کرده‌اند (بیتسون و همکاران، ۱۹۹۱؛ فولتز و همکاران، ۱۹۸۶). رفتار داوطلبی یکی از رفتارهای جامعه‌یار است و شرایط لازم برای انجام چنین رفتارهایی دارای همدلی شناختی و هیجانی احتمالی است. بنابراین، یک ابزار معتبر برای ارزیابی انگیزه‌های داوطلبی باید بتواند با مؤلفه‌های همدلی نیز ارتباط داشته باشد.

کلاری و همکاران (۱۹۹۸) استفاده از این سیاهه را هم برای داوطلبان و هم برای افراد غیرداوطلب اعتباریابی کردند و پیشنهاد دادند که مطالعات آینده می‌تواند تفاوت‌های نظام‌مند و در ابعاد متفاوت را در طبقه‌بندی انگیزه‌ها و کارکردهای داوطلبی مشخص کند (بوت و همکاران، ۲۰۱۷). همان‌طور که در پژوهش‌های اعتباریابی قبلی این سیاهه به زبان‌های مختلف، نشان داده شده است، این ابزار برای ارزیابی کارکردهای داوطلبان دارای ویژگی‌های روان‌سنجی خوبی بوده و در چندین زبان اعتباریابی شده و به کار رفته است، اما هیچ اعتباریابی‌ای به زبان فارسی یافت نشد. بر این اساس، هدف مطالعه حاضر بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی سیاهه کارکردهای داوطلبی است.

روش

روش مطالعه از نوع هم‌بستگی بود و با هدف بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی (اعتبار و پایایی) سیاهه کارکردهای داوطلبی انجام شد. جامعه مورد مطالعه را تمام افراد ۱۹ تا ۶۰

1. Empathy-joy
2. Empathy-altruism

سال ایرانی تشکیل می‌دادند. برای نمونه‌گیری به روش در دسترس اقدام شد و به‌وسیله فراخوان از طریق شبکه‌های اجتماعی و ارسال فرم همکاری در پژوهش حاضر، از افرادی که به‌صورت خودگزارشی اعلام کردند علاقه‌مند و مشارکت‌کننده در فعالیت‌های داوطلبی هستند، طی شیوع بیماری کرونا، دعوت به‌عمل آمد تا به پرسش‌های این ابزار پاسخ دهند. تعداد ۳۴۸ نفر (۲۴۷ نفر خانم و ۱۰۱ نفر آقا) برای شرکت در پژوهش اعلام آمادگی کردند. سپس فرم پرسش‌ها به‌صورت اینترنتی و در قالب فرم گوگل در بازه زمانی اردیبهشت تا تیر ۱۳۹۹ از داوطلبان جمع‌آوری شد. برای آماده‌سازی ابزار از روش ترجمه و ترجمه متقابل استفاده شد. متن از سوی یک نفر دکتری روان‌شناسی و یک نفر دکتری مشاوره خارج از پژوهش پس از ترجمه فارسی به انگلیسی برگردانده شد و عبارات با متن اصلی انطباق و اصلاحاتی برای انطباق با فرهنگ ایران داده شد. در مرحله دوم، روی پنج دانشجوی کارشناسی و کارشناسی ارشد روان‌شناسی اجرا شد و به‌صورت مقدماتی بازخوردهایی از اجرا حاصل شد و موارد دارای ابهام اصلاح شدند و در مرحله دوم روی نمونه موردنظر پژوهش اجرا شد. برای تعیین حجم نمونه پژوهش نیز از پیشنهاد میرز و همکاران (۲۰۱۶) مبنی بر نسبت ۱۰ شرکت‌کننده به ازای ۱ گویه استفاده شد و درنهایت، برای اعتباریابی پرسش‌نامه از رویه‌های متداول تعیین روایی و پایایی شامل تعیین روایی محتوایی، روایی سازه، روایی همگرا و تعیین پایایی هم‌سانی درونی استفاده شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش تحلیل عاملی اکتشافی، تحلیل عامل تأییدی و روش هم‌بستگی پیرسون استفاده شد.

ابزار

سیاهه کارکردهای داوطلبی: این ابزار از ۳۰ پرسش و شش عامل شامل ارزش‌ها، فهم، محافظت، جنبه اجتماعی، کارکرد حرفه‌ای و ارتقا تشکیل شده است (کلری و همکاران، ۱۹۹۸). این ابزار براساس رویکرد کارکردگرایانه به انگیزش داوطلبی طراحی شده است. مضمون پرسش‌ها بیشتر مرتبط با شناسایی روش‌هایی است که افراد به‌منزله علت و دلیل کارکردی برای انجام رفتار داوطلبی برمی‌شمارند. نمره گذاری پرسش‌نامه به‌صورت لیکرت ۷ درجه‌ای از ۱ (غلط است / اصلاً مهم نیست) تا ۷ (درست است / کاملاً مهم است) درجه‌بندی می‌شود. یافته‌های روان‌سنجی در مطالعات پیشین پایایی همسانی درونی این مقیاس را در دامنه‌ای از ۰/۷۸ تا ۰/۸۴ گزارش کرده و در ۱۸ مطالعه تحلیل

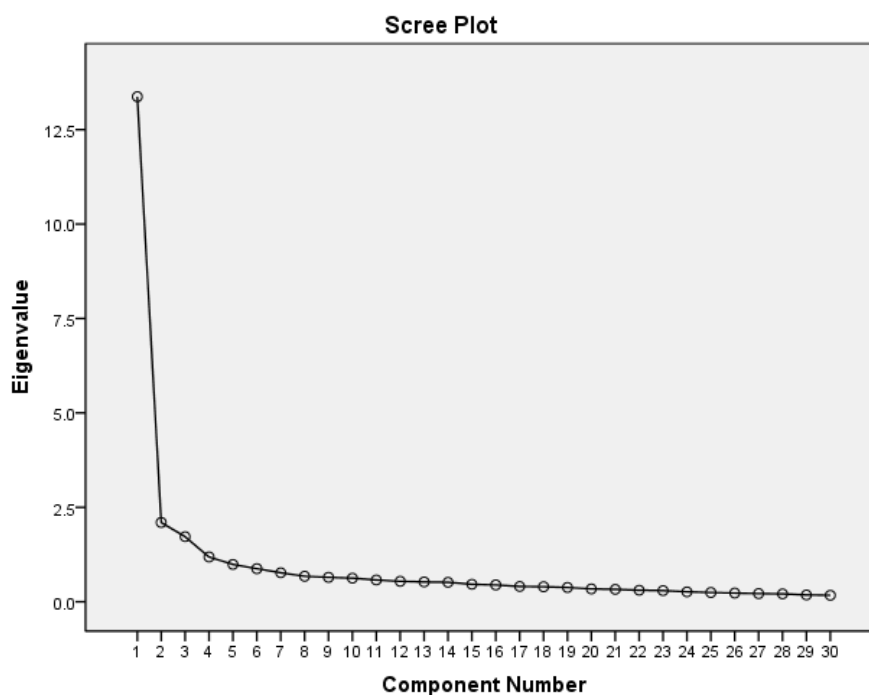
عاملی گذشته در کشورهای مختلف که روی این ابزار انجام شده است روایی سازه و ساختار عاملی آن تأیید شده است (چاکون و همکاران، ۲۰۱۷).

مقیاس همدلی پایه (نسخه بزرگ سالان): مقیاس همدلی از سوی کارر و همکاران در سال ۲۰۱۳ ساخته شده است. فرم نهایی مقیاس همدلی دارای ۲۰ پرسش و ۲ خرده‌مقیاس است (جولیف و فارینگتون، ۲۰۰۶؛ کارر و همکاران، ۲۰۱۳). خرده‌مقیاس عاطفی - هیجانی از ۱۱ پرسش و خرده‌مقیاس شناختی با ۹ گویه تشکیل شده است. این پرسش‌نامه یک ابزار نگرش سنج و از نوع مقیاس لیکرت ۵ گزینه‌ای است که پاسخ به هر عبارت آن در دامنه‌ای از ۱ (کاملاً مخالفم) تا ۵ (کاملاً موافقم) قرار دارد. برای کل مقیاس ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۷ و برای خرده‌مقیاس عاطفی - هیجانی ۰/۸۶ و شناختی ۰/۷۴ گزارش شده است (کارر و همکاران، ۲۰۱۳). همچنین، در ایران پایایی کل مقیاس به روش آلفای کرونباخ به میزان ۰/۸۴ و به تفکیک ۰/۷۸ برای مقیاس - هیجانی و ۰/۷۴ برای مقیاس شناختی گزارش شده است و ساختار دو عاملی آن در نمونه ایرانی تأیید شده است (نوروزی، ۱۳۸۹).

یافته‌ها

شرکت‌کنندگان شامل ۳۴۸ نفر بودند که ۲۴۷ نفر خانم و ۱۰۱ نفر آقا بودند. از لحاظ سنی ۱۳۳ نفر از شرکت‌کنندگان در بازه سنی ۱۸ تا ۲۵ سال، ۹۸ نفر در بازه سنی ۲۶ تا ۳۵ سال، ۷۰ نفر در بازه سنی ۳۶ تا ۴۵ سال و ۴۷ نفر در بازه سنی ۴۵ تا ۶۰ سال قرار داشتند. همچنین، ۱۹۱ نفر مجرد و ۱۵۷ نفر متأهل بودند. از لحاظ شغل، ۱۹۳ نفر دارای شغل و ۱۵۵ نفر بیکار بودند و از لحاظ تحصیلات نیز ۴ نفر سیکل، ۵۴ نفر دیپلم، ۱۳ نفر فوق دیپلم، ۱۱۸ نفر لیسانس، ۱۳۹ نفر فوق لیسانس و ۲۰ نفر نیز تحصیلات دکتری داشتند. بررسی شاخص‌های چولگی و کشیدگی پرسش‌های مقیاس حاضر نشان می‌دهد مقدار این شاخص برای همه پرسش‌ها در محدوده «۳ و -۳» قرار دارد و همین‌طور میزان کجی در محدوده «۵، -۵» قرار داشت که نشان از نرمال بودن توزیع همه پرسش‌ها دارد. برای بررسی ساختار عاملی پرسش‌نامه از دو روش تحلیل عامل اکتشافی و تأییدی استفاده شد. اجرای تحلیل عامل تأییدی با نرم‌افزار ایموس (AMOS) انجام شد و از روش بیشینه درست‌نمایی برای برازش مدل‌های شش و چهار عاملی استفاده شد. به‌منظور تعیین ساختار عاملی از روش تحلیل عامل اکتشافی با استفاده از روش

مؤلفه‌های اصلی و چرخش مایل استفاده شد. در تحلیل داده‌های این پرسش‌نامه، مقدار ضریب KMO (شاخص کفایت نمونه‌گیری^۱) و آزمون کرویت بارتل^۲ (شاخص کفایت ماتریس هم‌بستگی) نشان از وجود شواهد کافی برای انجام تحلیل عوامل داشت. کفایت نمونه‌برداری این پرسش‌نامه ($KMO = 0/95$) به دست آمد که در سطح مطلوبی قرار داشت و همین‌طور آزمون کرویت بارتل معنادار ($p < 0/001$) شد. همچنین، برای تعیین تعداد عوامل از نمودار اسکری استفاده شد. بدین صورت که با توجه به شیب نمودار، عوامل آشکار شده در شیب تند نمودار به منزله عوامل اصلی قلمداد شد و از پذیرش عامل‌هایی که به صورت موازی در محور خط شیب قرار گرفتند، اجتناب شد. نمودار اسکری وجود حداکثر ۴ عامل را در این پرسش‌نامه نشان داد. راه حل ۶ عاملی در نمونه حاضر که مربوط به پرسش‌نامه اصلی بود برازش نداشت (شکل ۱).

شکل ۱ نمودار اسکری سیاهه کارکردهای داوطلبی

1. Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy
2. Bartlett's Test of Sphericity

عامل اول با ارزش ویژه ۴۴/۵۷، عامل دوم با ارزش ویژه ۶/۹۹، عامل سوم با ارزش ویژه ۵/۷۴ و عامل چهارم با ارزش ویژه ۳/۹۵ هر کدام به ترتیب ۴۴، ۶، ۵ و ۳ درصد از تغییرات واریانس کل نمرات را تبیین کردند. برای انتخاب مواد یا گویه‌های هر عامل، بارهای عاملی گویه‌ها در عامل‌های منتخب مقایسه شدند و گویه‌هایی که بیشترین بار عاملی در یک عامل خاص را داشتند، به منزله ماده مرتبط با آن عامل در نظر گرفته شدند. براساس بررسی بارهای عاملی مشخص شد پرسش‌های ۱۴، ۱۸، ۱۹، ۲۵، ۲۶، ۲۷، ۲۹ و ۳۰ روی عامل اول قرار می‌گیرند. پرسش‌هایی که روی عامل دوم دارای بارعاملی بیشتر بودند از این قرار بودند: ۳، ۵، ۷، ۸، ۹، ۱۲، ۱۳، ۱۶ و ۲۲. پرسش‌هایی که روی عامل سوم دارای بارعاملی داشتند از این قرار بودند: ۱، ۱۰، ۱۱، ۱۵، ۲۰، ۲۱، ۲۴ و ۲۸. پرسش‌های مربوط به عامل چهارم نیز عبارت بودند از: ۲، ۴، ۶، ۱۷، ۲۳. برای نام‌گذاری عوامل ابتدا پرسش‌هایی که بر روی عامل یکسانی داشتند با عوامل مشخص شده نسخه انگلیسی آزمون تطبیق داده شدند و سپس نزدیک‌ترین عنوان برای هر عامل استخراج شد که برای عامل اول نام رشد شخصی، عامل دوم علاقه اجتماعی، عامل سوم تصویر اجتماعی و حرفه‌ای و عامل چهارم تأثیر گروه‌های اجتماعی مشخص شد.

جدول ۱ گویه‌ها و بارهای عاملی پرسش‌نامه کارکردهای داوطلبی پس از چرخش مایل

گویه‌ها	۱	۲	۳	۴	آلفای کرونباخ	عامل در نسخه اصلی
۱. داوطلبی در امور انسانی به من کمک می‌کند تا در جایگاهی قرار بگیرم که دوست دارم کار کنم.		۰/۴۶			۰/۹۵	کارکرد حرفه‌ای
۲. دوستان من جزو افراد داوطلب در امور انسانی هستند			۰/۵۵		۰/۹۵	جنبه اجتماعی
۳. من در مورد آن‌هایی که زندگی سختی دارند نگران هستم		۰/۶۶			۰/۹۵	ارزش‌ها
۴. نزدیکانم از من می‌خواهند که داوطلب خدمات اجتماعی بشوم			۰/۷۱		۰/۹۵	اجتماعی
۵. داوطلب مردمی شدن به من احساس ارزشمندی و مهم بودن می‌دهد		۰/۶۸			۰/۹۵	ارتقا
۶. آشنایان من، علاقه خود به شرکت در خدمات اجتماعی داوطلبانه را با هم در میان می‌گذارند.			۰/۷۵		۰/۹۵	اجتماعی

ادامه جدول ۱

گویه‌ها	۱	۲	۳	۴	آلفای کرونباخ	عامل در نسخه اصلی
۷. هر چقدر هم که حالم بد باشد، فعالیت‌های داوطلبانه به من کمک می‌کند آن را فراموش کنم.	۰/۵۹				۰/۹۵	محافظت
۸. من خالصانه به فکر مسائل و مشکلات گروهی هستم که به آن‌ها خدمات یاریگرانه ارائه می‌دهم	۰/۵۴				۰/۹۵	ارزش‌ها
۹. با شرکت در کارهای داوطلبانه احساس تنهایی کم‌تری می‌کنم	۰/۶۱				۰/۹۵	محافظت
۱۰. می‌توانم با خدمات داوطلبانه، روابط جدیدی برقرار کنم که به بهبود کسب و کارم منجر شود.	۰/۷۲				۰/۹۵	کارکرد حرفه‌ای
۱۱. انجام کار داوطلبانه مرا از عذاب وجدان ناشی از مشاهده بدبختی دیگران می‌رهاند.	۰/۶۶	۰/۴۳			۰/۹۵	محافظت
۱۲. می‌خواهم در مورد دلایل و انگیزه‌های خدمات داوطلبانه، بیشتر بیاموزم.	۰/۴۷				۰/۹۵	فهم
۱۳. کار داوطلبانه اعتماد به نفس مرا افزایش می‌دهد.	۰/۵۹				۰/۹۵	ارتقا
۱۴. کار داوطلبانه به من فرصت می‌دهد تا نسبت به امور دیدگاهی جدید کسب کنم.	۰/۶۵				۰/۹۵	فهم
۱۵. کار داوطلبانه به من فرصت می‌دهد تا با گزینه‌های شغلی مختلف آشنا شوم.	۰/۶۳				۰/۹۵	کارکرد حرفه‌ای
۱۶. من نسبت به مردم نیازمند، احساس شفقت می‌کنم.	۰/۴۳				۰/۹۵	ارزش‌ها
۱۷. نزدیکان من برای خدمات یاورانه اجتماعی، ارزش بالایی قائل هستند.					۰/۹۵	جنبه اجتماعی

ادامه جدول ۱

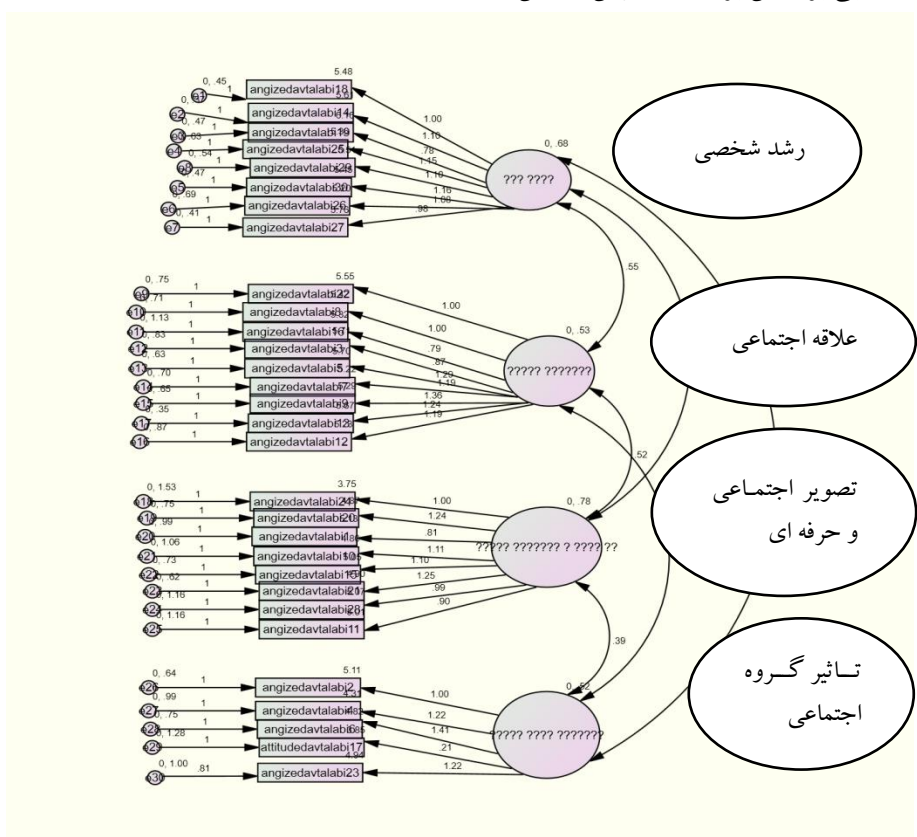
گویه‌ها	۱	۲	۳	۴	آلفای کرونباخ	عامل در نسخه اصلی
۱۸. فعالیت داوطلبانه، این فرصت را به من می‌دهد که به صورت مستقیم و عملی، مطالبی را بیاموزم.	۰/۶۶				۰/۹۵	فهم
۱۹. احساس می‌کنم که کمک کردن به دیگران اهمیت دارد.	۰/۶۱	۰/۴۴			۰/۹۵	ارزش‌ها
۲۰. فعالیت داوطلبانه در حل مسائل شخصی‌ام کمک می‌کند.		۰/۶۶			۰/۹۵	محافظت
۲۱. فعالیت داوطلبانه به من برای موفقیت در حرفه‌ام کمک می‌کند.		۰/۷۰			۰/۹۵	کارکرد حرفه‌ای
۲۲. دلیل و هدفی که در کار داوطلبانه وجود دارد برایم مهم است و سبب حرکت برای انجام آن کارها می‌شود.		۰/۶۳			۰/۹۵	ارزش‌ها
۲۳. فعالیت داوطلبانه برای نزدیکانم فعالیت مهمی است.		۰/۷۵			۰/۹۵	جنبه اجتماعی
۲۴. کار داوطلبانه راه‌گرای خوبی برای فرار از مشکلات شخصی‌ام است.		۰/۶۸			۰/۹۵	محافظت
۲۵. از طریق کار داوطلبانه می‌توانم یاد بگیرم چگونه با افراد مختلف ارتباط داشته باشم.	۰/۶۷				۰/۹۵	فهم
۲۶. فعالیت داوطلبانه سبب می‌شود احساس کنم جامعه به من نیاز دارد.	۰/۵۷				۰/۹۵	ارتقا
۲۷. فعالیت داوطلبانه سبب می‌شود نسبت به خودم احساس بهتری داشته باشم.	۰/۵۵				۰/۹۵	ارتقا
۲۸. تجربه فعالیت داوطلبانه سبب می‌شود، وجهه خوبی را از خودم نشان دهم.		۰/۵۶			۰/۹۵	کارکرد حرفه‌ای
۲۹. کار داوطلبانه سبب می‌شود دوستان جدیدی پیدا کنم.	۰/۶۶				۰/۹۵	ارتقا
۳۰. با کار داوطلبانه می‌توانم نقاط قوتم را کشف کنم.	۰/۶۵				۰/۹۵	فهم

برای بررسی روایی سازه نسخه فارسی آزمون راه‌حل‌های نسخه اصلی شش‌عاملی و راه‌حل چهارعاملی بررسی شدند. بررسی شاخص‌های شش‌عاملی نشان می‌دهد شاخص‌های مقیاس ۴ عاملی در کل برازش بسیار بهتری نسبت به شاخص شش‌عاملی در نمونه ایرانی دارد. در جدول شماره ۲ شاخص‌های برازش مدل‌های ۴ و ۶ عاملی اشاره شده است.

جدول ۲ مقایسه شاخص‌های برازش مدل‌های ۴ عاملی و ۶ عاملی مقیاس کارکردهای داوطلبی

شاخص‌های برازندگی	RMSEA	GFI	AGFI	CFI	NFI	TLI	IFI
مدل چهار عاملی	۰/۰۶	۰/۸۶	۰/۸۹	۰/۸۴	۰/۸۶	۰/۸۶	۰/۸۵
مدل شش عاملی	۰/۱۰	۰/۶۷	۰/۷۱	۰/۷۳	۰/۷۱	۰/۷۸	۰/۷۶

در شکل ۳ نیز وضعیت برازش و مدل کلی ساختار عاملی مقیاس انگیزه‌های داوطلبی براساس برون‌داد ایموس نمایش داده شده است.

شکل ۲ نتایج تحلیل عاملی تأییدی سیاهه کارکردهای داوطلبی

برای بررسی پایایی خرده‌مقیاس‌های سیاهه کارکردهای داوطلبی براساس راه‌حل ۴ عاملی، از روش همسانی درونی استفاده شد. بر این اساس، برای خرده‌مقیاس‌های رشد شخصی، علاقه اجتماعی، تصویر اجتماعی و حرفه‌ای و تأثیر گروه اجتماعی مقدار آلفا برابر ۰/۹۲، ۰/۸۷۷، ۰/۸۷۰ و ۰/۸۴ محاسبه شد و همچنین، آلفای کرونباخ کل پرسش‌ها برابر ۰/۸۷ به دست آمد.

برای ارزیابی روایی همگرایی نسخه چهار عاملی سیاهه کارکردهای داوطلبی هم‌بستگی نمرات در چهار خرده‌مقیاس این ابزار با پرسش‌نامه همدلی پایه - که دارای دو عامل همدلی شناختی و همدلی هیجانی است - بررسی شد. نتایج در جدول ۳ نمایش داده شده است.

جدول ۳ هم‌بستگی پیرسون خرده‌مقیاس‌های کارکردهای داوطلبی با همدلی پایه

۶	۵	۴	۳	۲	۱	
					۱	۱. رشد شخصی
				۱	۰/۸۱**	۲. علاقه اجتماعی
			۱	۰/۷۱**	۰/۷۵**	۳. تصویر اجتماعی و حرفه‌ای
		۱	۰/۵۲**	۰/۵۹**	۰/۵۳**	۴. اثر گروه‌های اجتماعی
	۱	-۰/۰۳	۰/۱۹**	۰/۱۱**	۰/۱۴**	۵. همدلی هیجانی
۱	۰/۳۸**	۰/۲۷**	۰/۲۹**	۰/۳۹**	۰/۳۹**	۶. همدلی شناختی

** : $p < 0.01$

نتایج بررسی روایی همگرا سیاهه کارکرد داوطلبی با همدلی نشان داد همه خرده‌مقیاس‌های کارکردهای داوطلبی با همدلی شناختی رابطه مثبت و معنی‌دار با اندازه اثر بالا دارند و همین‌طور رابطه هم‌بستگی این عوامل چهارگانه با همدلی هیجانی نیز نشان داد که تنها بین کارکرد چهارم داوطلبی، یعنی اثر گروه‌های اجتماعی و همدلی هیجانی رابطه وجود ندارد و در بقیه رابطه هم‌بستگی قوی وجود دارد. این یافته‌ها تأیید اولیه‌ای برای روایی همگرایی سیاهه کارکردهای داوطلبی است.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف مطالعه حاضر، بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی نسخه فارسی سیاهه کارکردهای داوطلبی بود. نسخه اصلی این آزمون براساس رویکرد کارکردگرا به انگیزش، شش کارکرد را به منزله دلایل رفتارهای داوطلبانه در بین مردم عادی معین کرده بود. نتایج

مطالعه حاضر شامل انطباق پرسش‌های این مقیاس و بررسی پایایی همسانی درونی و ساختار عاملی پرسش‌نامه کارکردهای داوطلبی در نمونه‌ای از جمعیت ایرانی بود. نتایج از کاربرد نسخه فارسی این مقیاس شامل ۳۰ پرسش و ۴ عامل حمایت کرد. نتایج تحلیل عامل اکتشافی و نمودار اسکری نشان داد پرسش‌ها روی چهار عامل دارای ارزش ویژه بیشتر از ۱ است و این خلاف مدل اصلی آزمون بود که دو عامل مستقل دیگر را نیز برشمرده بود. بررسی میزان بارعاملی پرسش‌ها روی عامل‌ها نشان داد همه پرسش‌ها به صورت مجزا روی چهار عامل اصلی دارای بارعاملی مناسب هستند و هر ۳۰ پرسش حفظ شد. با توجه به اینکه بازنمایی پرسش‌های دیگر براساس همان بارهای عاملی پرسش‌نامه اولیه نبود تلاش شد تا براساس اشتراکات پرسش‌ها با یکدیگر و همین‌طور انطباق آن‌ها با نسخه اصلی آزمون تا عوامل دوباره نام‌گذاری شوند. بر این اساس، عامل اول که ترکیبی از عامل اول (فهم) و دوم (ارزش‌ها) بود نزدیک‌ترین مضمون مشترک در هر دو عامل مرتبط با این بود که یکی از اهداف داوطلب شدن ابراز ارزش‌های خیرخواهانه و انسان‌دوستانه و توسعه و گسترش بینش و مهارت‌های تعامل با دنیای اجتماعی است. به همین دلیل، عنوان رشد شخصی برای این عامل انتخاب شد. دومین عامل که ترکیبی از گویه‌های مرتبط با عامل ارزش‌ها، محافظت و ارتقا بود بیشتر معنای علاقه اجتماعی می‌داد. سومین عامل نیز که ترکیبی از گویه‌های محافظت، ارزش‌ها، شغل و حرفه و ارتقا بود با عنوان تصویر اجتماعی و حرفه‌ای نام‌گذاری شد و چهارمین عامل نیز که شامل همه گویه‌های یکی از عوامل اصلی پرسش‌نامه اصلی، یعنی «عامل اجتماعی» بود نیز تأثیر گروه‌های اجتماعی نام‌گذاری شد. نتایج تحلیل عاملی - تأییدی نیز از طریق مقایسه دو مدل چهار عاملی و شش عاملی باز هم نشان داد مدل چهار عاملی شاخص‌های برآزش بهتری نسبت به مدل شش عاملی دارد.

یافته‌های این مطالعه از برخی جهات هم‌خوان با مطالعات پیشین و از برخی جهات ناهم‌خوان با مطالعات پیشین است. پیش از این در چندین مطالعه در کشورهای آلمان، چین و آمریکا ویژگی‌های روان‌سنجی و ساختار عاملی سیاهه کارکردهای داوطلبی بررسی شده است (نیور و همکاران، ۲۰۱۹؛ وئو و همکاران، ۲۰۰۹؛ تای و پیسله، ۲۰۲۰). هرچند در مطالعه آلمان ساختار شش عاملی تأیید شد، اما در مطالعه روایی پرسش‌نامه در چین ساختار چهارعاملی تأیید شد و پیشنهاداتی در زمینه اضافه کردن یک عامل دیگر اضافه شد (وئو و همکاران، ۲۰۰۹). همچنین، در مطالعه‌ای جدیدتر در آمریکا برای ارزیابی ساختار عاملی

پرسش‌نامه ۵ عامل استخراج و مطرح شد که دو عامل جدیدتر بهتر است به سه عامل دیگر شامل مسئولیت مدنی، ساختار و حیثیت سازمانی و ارتقای خودپنداره نیز اضافه شود (تای و پیسله، ۲۰۲۰). در مطالعه دیگری نیز از دو روش پرسش‌های باز پاسخ و پاسخ به پرسش‌های بسته پاسخ سیاهه کارکردهای داوطلبی ارزیابی شد که نتیجه این بود که تا اندازه‌ای پاسخ‌های افراد به پرسش‌ها باز پاسخ درباره کارکردهای داوطلبی شامل موارد زیادی است که با عوامل برشمرده شده در سیاهه داوطلبی هم‌خوانی ندارد (وسینا و مارزانا، ۲۰۱۹). بنابراین، به نظر می‌رسد همان‌طور که یافته‌ها درباره نسخه فارسی این پرسش‌نامه در نمونه ایرانی نشان داد احتمالاً برای بالا بردن روایی سازه این پرسش‌نامه لازم است پرسش‌های مرتبط‌تری با عوامل برشمرده شده در مطالعات آینده تنظیم و اعتباریابی شود.

عامل اجتماعی به منزله یکی از عوامل سازنده نسخه اصلی سیاهه کارکردهای داوطلبی در مطالعه حاضر کاملاً با گویه‌های نسخه انگلیسی آزمون هم‌خوانی داشت. محتوای این عامل، در واقع، به نقش گروه هم‌سالان و گروه‌های اجتماعی در برانگیختن افراد به رفتار داوطلبی اشاره دارد. درباره سه عامل دیگر دیده شد که گویه‌های چند عامل با هم ترکیب شدند و عوامل جدیدی را تشکیل دادند که شامل رشد شخصی، ابراز علاقه اجتماعی و ساخت تصویر اجتماعی و حرفه‌ای بود. این یافته می‌تواند نشان دهد که تعریف و کارکردهای مجزایی که در ذهن جمعیت غیرایرانی وجود دارد، در ذهن جمعیت ایرانی به صورت ترکیبی است. در مطالعات پیشین نیز تا حدی یافته‌هایی درباره تأثیر فرهنگ بر دسته‌بندی متمایز صفات و انگیزه‌های شخصی و بین فردی به دست آمده است (فراهانی و همکاران، ۲۰۱۶؛ فراهانی و خانی‌پور، ۱۳۹۵). براساس یافته‌های این مطالعه می‌توان گفت مهم‌ترین انگیزه برای رفتار داوطلبی در بین جمعیت ایرانی رشد شخصی است. بقیه انگیزه‌ها به ترتیب عبارت‌اند از ابراز علاقه اجتماعی، ساخت تصویر اجتماعی و حرفه‌ای و اثرپذیری از گروه‌های اجتماعی. براساس این یافته‌ها می‌توان بیان کرد برای افزایش مشارکت افراد برای داوطلبی باید سازمان‌های مردم‌نهاد یا سازمان‌های رسمی تلاش کنند شرایط مناسب را برای تأمین این نیازها در مخاطبان‌شان در جریان فعالیت داوطلبی فراهم کنند. در مطالعات پیشین مشخص شده بود عامل ارزش‌های اجتماعی در این پرسش‌نامه مهم‌ترین عامل تبیین‌کننده انگیزه‌های داوطلبان است و پس از آن، عامل فهم و عامل ارتقا و محافظت قرار داشتند (چاکون و همکاران، ۲۰۱۷). نتایج مطالعه حاضر نیز تا حدی با این تقسیم‌بندی سلسله‌مراتبی هم‌خوانی دارد، زیرا در این مطالعه نیز این نتیجه به دست آمد که انگیزه‌های

اصیل مرتبط با ارزش‌های انسانی، ابراز علاقه اجتماعی، خلق تصویر اجتماعی و حرفه‌ای به ترتیب همانند مطالعات خارجی بیشترین سهم را در تبیین واریانس داوطلبی داشتند. یکی دیگر از یافته‌های مطالعه حاضر این بود که برخی پرسش‌ها روی عامل‌هایی غیر از عامل‌های نسخه اصلی اولیه آزمون معین شده بودند. این یافته هم در مطالعه اعتبارسنجی این آزمون در آلمان (استلاندر و همکاران، ۲۰۱۴) و چین (وو و همکاران، ۲۰۰۹) نیز تکرار شده است. این امر نشان می‌دهد که مفهوم یک رفتار واحد مانند داوطلبی و برشمردن انگیزش برای آن می‌تواند در بافت‌های فرهنگی مختلف معنای متفاوتی داشته باشد و عوامل فرهنگی حتی نوع اسناد انگیزشی به رفتار داوطلبانه را تحت تأثیر قرار می‌دهند. این مسئله تأثیر تفاوت‌های فرهنگی بر روی رفتارهای داوطلبی بیشتر به صورت سازمان‌یافته‌تر در کشورهای توسعه‌یافته بیشتر وجود دارد و مطالعات بین‌فرهنگی نیز این مسئله را تأیید کرده است (گرانلند و همکاران، ۲۰۱۱). به همین دلیل، هم ممکن است انگیزه‌ها و معانی داوطلبی در جامعه ایرانی با سایر مطالعات که این ابزار را در سایر جوامع بررسی کرده‌اند، متفاوت باشد.

انگیزه‌های داوطلبی با همدلی شناختی و عاطفی به صورت نسبی رابطه داشت. برخی از انگیزه‌های داوطلبی جزو انگیزه‌های منفعت‌گرایانه محسوب می‌شوند. برای مثال، انگیزه تصویر اجتماعی و حرفه‌ای و انگیزه محافظت (به این معنا که فرد رفتار داوطلبی را با هدف رهایی از حس تنهایی یا احساس گناه انجام دهد). نتایج هم‌بستگی نشان داد همه انگیزه‌ها هم غیرمنفعت‌گرایانه و هم منفعت‌گرایانه با همدلی عاطفی و شناختی ارتباط دارند. از این روی، می‌توان گفت ارتباط همدلی با انگیزه‌های رفتار داوطلبی را با هر دو فرضیه همدلی - خوشی (آرکر و همکاران، ۱۹۸۱) و فرضیه همدلی - نوع دوستی (فولتز و همکاران، ۱۹۸۶) می‌توان تبیین کرد، اما به نظر می‌رسد قدرت تبیین فرضیه همدلی - نوع دوستی قدری بیشتر از فرضیه همدلی - خوشی است، زیرا بیشتر انگیزه‌های رفتار داوطلبی که نوعی کمک کردن محسوب می‌شود، از جنس خالص اجتماعی و نوع‌دوستانه هستند. مطالعات سال‌های اخیر نیز نشان داده است با آموزش همدلی می‌توان میزان رفتارهای داوطلبانه نوع‌دوستانه را در کاربران اینترنت هم افزایش داد (مک آلیف و همکاران، ۲۰۱۸).

یافته‌های مطالعه حاضر از ویژگی‌های روان‌سنجی نسخه فارسی سیاهه کارکردهای خودجرحی حمایت می‌کند. در تفسیر این یافته‌ها باید به این محدودیت توجه کرد که بررسی سایر ویژگی‌های روان‌سنجی مانند روایی پیش‌بین و روایی هم‌زمان در این مطالعه

انجام نشد. همچنین، این مطالعه مربوط به جامعه ایران است و قابل تعمیم به سایر جوامع نیست. پیشنهاد می‌شود در مطالعات آینده از این پرسش‌نامه استفاده شود و قدرت آن در پیش بینی رفتار داوطلبی در موقعیت‌های اجتماعی بررسی شود. همچنین، پیشنهاد می‌شود مطالعه بین فرهنگی یا بین طبقات اجتماعی برای بررسی دلایل و تفاوت‌های کارکردها و انگیزه‌های داوطلبی نیز انجام شود.

منابع

- بناءبهبهانی، پ.، نصرالهی، ب.، قربان جهرمی، ر.، و جمهری، ف. (۱۳۹۹). ارائه مدلی برای پیش‌بینی سلامت اجتماعی جوانان براساس ابعاد بزرگ‌سالی در حال ظهور و نقش میانجی خودپنداره. *روان‌شناسی فرهنگی*، ۴ (۲)، ۲۰۳-۲۲۲.
- حاتمی‌ورزنده، ا.، فتحی، ا.، خانی‌پور، ح.، و حبیبی، ن. (۱۳۹۹). پیش‌بینی نگرش به داوطلبی براساس سبک‌های دل‌بستگی، همدلی و خودشفقت‌ورزی در افراد داوطلب و غیرداوطلب در فعالیت‌های مشارکت مردمی در دوره شیوع کووید ۱۹. *پژوهش در سلامت روان‌شناختی*، ۱۴ (۱)، ۱۰۱-۱۸۷.
- صادقی سرچشمه، ع.، اله‌سام آرام، ع.، الهیاری، ط. (۱۳۹۷). عوامل اجتماعی مؤثر بر میزان سلامت اجتماعی جوانان شهر یزد. *نشریه علمی دانش انتظامی استان یزد*، ۵ (۱۷)، ۹۵-۱۰۲.
- فراهانی، م. ن.، و خانی‌پور، ح. (۱۳۹۵). ساختار عاملی پرسش‌نامه طرح‌واره‌های مقابله با استرس در نمونه ایرانی. *پژوهش در سلامت روان‌شناختی*، ۱۰ (۴)، ۷۶-۹۲.
- نوروزی، ز. (۱۳۸۹). بررسی نقش خودتنظیمی و همدلی در پرخاشگری و ارتباط با هم‌سالان در گروهی از دانش‌آموزان شهر شیراز. *پایان‌نامه کارشناسی ارشد*. دانشگاه شیراز.
- Archer, R. L., Diaz-Loving, R., Gollwitzer, P. M., Davis, M. H., & Foushee, H. C. (1981). The role of dispositional empathy and social evaluation in the empathic mediation of helping. *Journal of Personality and Social Psychology*, 40(4), 786-796. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.40.4.786>.
- Asghar, H. (2015). The volunteer functions inventory: examination of dimension, scale reliability and correlates. *International Journal of Innovative and Applied Research*, 3(4), 52-64.
- Batson, C. D., Batson, J. G., Slingsby, J. K., Harrell, K. L., Peekna, H. M., & Todd, R. M. (1991). Empathic joy and the empathy-altruism hypothesis. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61(3), 413-426. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.61.3.413>
- Butt, M. U., Hou, Y., Soomro, K. A., & Acquadro Maran, D. (2017). The ABCE model of volunteer motivation. *Journal of Social Service Research*, 43(5), 593-608.
- Butt, M., Hu, B., & Soomro, K. A. (2015). Volunteering activities in developing countries: A study of youth participation in Pakistan. *European Journal of Business and Management*, 7(13), 317-327.
- Carré, A., Stefaniak, N., D'ambrosio, F., Bensalah, L., & Besche-Richard, C. (2013). The Basic Empathy Scale in Adults (BES-A): Factor structure of a revised form. *Psychological Assessment*, 25(3), 679-691.

- Chacón, F., Gutiérrez, G., Sauto, V., Vecina, M. L., & Pérez, A. (2017). Volunteer functions inventory: A systematic review. *Psicothema*, 29(3), 306-316.
- Clary, E. G., & Snyder, M. (1999). The motivations to volunteer: Theoretical and practical considerations. *Current Directions in Psychological Science*, 8(5), 156-159.
- Clary, E. G., Snyder, M., Ridge, R. D., Copeland, J., Stukas, A. A., Haugen, J., & Miene, P. (1998). Understanding and assessing the motivations of volunteers: A functional approach. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74(6), 1516.
- Davis, M. H. (2015). *Empathy and prosocial behavior*. In D. A. Schroeder & W. G. Graziano (Eds.), *Oxford library of psychology. The Oxford Handbook of Prosocial Behavior* (p.282-306). Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780195399813.013.026>
- Erasmus, B., & Morey, P. J. (2016). Faith-based volunteer motivation: Exploring the applicability of the volunteer functions inventory to the motivations and satisfaction levels of volunteers in an Australian faith-based organization. *Voluntas: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, 27(3), 1343-1360.
- Farahani, M. N., De Raad, B., Farzad, V., & Fotoohie, M. (2016). Taxonomy and structure of Persian personality-descriptive trait terms. *International Journal of Psychology*, 51(2), 139-149.
- Fultz, J., Batson, C. D., Fortenbach, V. A., McCarthy, P. M., & Varney, L. L. (1986). Social evaluation and the empathy-altruism hypothesis. *Journal of Personality and Social Psychology*, 50(4), 761-769. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.50.4.761>
- Gage, R. L., & Thapa, B. (2012). Volunteer motivations and constraints among college students: Analysis of the volunteer function inventory and leisure constraints models. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 41(3), 405-430.
- Garner, J. T., & Garner, L. T. (2011). Volunteering an opinion: Organizational voice and volunteer retention in nonprofit organizations. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 40(5), 813-828.
- Grönlund, H., Holmes, K., Kang, C., Cnaan, R. A., Handy, F., Brudney, J. L., ... & Zrinščak, S. (2011). Cultural values and volunteering: A cross-cultural comparison of students' motivation to volunteer in 13 countries. *Journal of Academic Ethics*, 9(2), 87-106.
- Jolliffe, D., & Farrington, D. P. (2006). Development and validation of the Basic Empathy Scale. *Journal of Adolescence*, 29(4), 589-611.
- Marta, E., Guglielmetti, C., & Pozzi, M. (2006). Volunteerism during young adulthood: An Italian investigation into motivational patterns. *Voluntas: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, 17(3), 221-232.
- McAuliffe, W. H. B., Forster, D. E., Philippe, J., & McCullough, M. E. (2018). Digital altruists: Resolving key questions about the empathy-altruism hypothesis in an Internet sample. *Emotion*, 18(4), 493-506. <https://doi.org/10.1037/emo0000375>
- Meyers, L. S., Gamst, G., & Guarino, A. J. (2016). *Applied multivariate research: Design and interpretation*: Sage publications.
- Niebuur, J., Liefbroer, A. C., Steverink, N., & Smidt, N. (2019). Translation and validation of the volunteer functions inventory (VFI) among the general Dutch older population. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 16(17), 3106.

- Oostlander, J., Guentert, S. T., Van Schie, S., & Wehner, T. (2014). Volunteer Functions Inventory (VFI): Psychometric properties of the German adaptation and construct validation. *Diagnostica*, 60(2), 73-85.
- Peaslee, L., & Teye, A. C. (2017). Volunteer Motivations and Youth Mentoring: Validating the Volunteer Functions Inventory. *Western Political Science Association Annual Meeting*, April 13-15, Vancouver, British Columbia.
- Penner, L. A. (2004). Volunteerism and social problems: Making things better or worse? *Journal of Social Issues*, 60(3), 645-666.
- Penner, L. A. (2002). Dispositional and organizational influences on sustained volunteerism: An interactionist perspective. *Journal of Social Issues*, 58(3), 447-467.
- Teye, A. C., & Peaslee, L. (2020). Why mentor? A validation study of the volunteer functions inventory for use in youth mentoring. *Journal of Community Psychology*, 48(3), 1040-1058.
- Vecina, M. L., & Marzana, D. (2019). Motivations for volunteering: Do motivation questionnaires measure what actually drives volunteers. *TPM: Testing, Psychometrics, Methodology in Applied Psychology*, 26(4), 573-587.
- Wilson, J. (2012). Volunteerism research: A review essay. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 41(2), 176-212.
- Wu, J., Wing Lo, T., & Liu, E. S. (2009). Psychometric properties of the volunteer functions inventory with Chinese students. *Journal of Community Psychology*, 37(6), 769-780.